

Дис. ... канд. юр. наук. Спец.: 12.00.08 – «Кримінальне право та кримінологія; кримінально виконавче право». Київ, 2018. 218 с

5. Гринько Р. В. Специфіка кваліфікації окремих видів правопорушень на лінії розмежування з тимчасово окупованою територією України та вздовж лінії зіткнення в окремих районах Донецької та Луганської областей. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України: тези ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Хмельницький, 8 грудня 2016 року). Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2016). С. 279-283.
6. Кушнір Я. О. Порівняльна характеристика юридичних складів злочину передбачених статтями 332-1 та 332-2 Кримінального кодексу України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Юридичні науки. 2018. Випуск 3.* URL: https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/visnik_3_2018_ur.pdf.

ПОРУШЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ МАКСИМИ СПОСОБУ ВИСЛОВЛЕННЯ ПІД ЧАС КОМУНІКАЦІЇ З ГРОМАДЯНАМИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Гуляк Т. М.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Прикарпатського факультету
Національної академії внутрішніх справ
м. Івано-Франківськ, Україна*

Гелемей М. О.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного та приватного права
Прикарпатського факультету
Національної академії внутрішніх справ
м. Івано-Франківськ, Україна*

Комунікація є невід’ємною частиною сучасного життя людської цивілізації в цілому й ефективної взаємодії в правовому просторі зокрема. Завдяки його багатогранності явище комунікації досліджують філософи, психологи, лінгвісти, соціологи. Серед знакових постатей варто згадати А. Антонова, Е. Афоніна, О. Балинську, М. Білінську,

Г. Грайса, Г. Почепцова, П. Рабіновича, І. Честнова та ін. Їхні праці присвячені загальним питанням комунікації, а окреме комплексне дослідження правової комунікації відсутнє.

Існують різні підходи до визначення поняття «правова комунікація». Візьмемо за основу думку І. Честнова, який пропонує вважати діалог змістом правової комунікації, оскільки він є координацією, спрямованою на погодження спільних зусиль людей для задоволення індивідуальних [3, с. 26]. Ця думка прямо перекликається з концепцією Г. Грайса, викладеною у його праці «Логіка і мовленнєве спілкування». Він стверджує, що основою комунікації є принцип кооперації, який передбачає готовність співрозмовників до співпраці під час ведення діалогу [4].

Принцип кооперації обумовлює чотири основні правила мовної комунікації, які Г. Грайс називає максимами:

- максима кількості (повноти) інформації;
- максима якості інформації;
- максима відповідності (релевантності);
- максима способу висловлення (манери).

Максиму кількості Г. Грайс асоціює з кількістю інформації, яку необхідно передати. В ідеальній комунікативній ситуації висловлювання мовців повинні містити ні занадто мало, ні занадто багато інформації. Обмаль інформації може перешкоджати досягненню мети спілкування, а надлишок інформації стимулює виникнення питань і роздумів, що не стосуються предмету бесіди. Слухач може помилково сприйняти надлишкову інформацію як основну.

Сутність максими якості автор пояснює так: «Старайся, щоб висловлювання було істинним», конкретизуючи цю думку двома положеннями: не говорити того, що вважаєш неправдивим, і не говорити того, для чого немає вагомих підстав.

Максима відповідності пов'язана з релевантністю, тобто відповідністю висловлювання предмету розмови. Г. Грайс рекомендує не відхилитися від теми бесіди.

Максима способу висловлення стосується не того, що говорить, а того, як говорить. Автор концепції радить висловлюватися зрозуміло. Тобто, уникати незрозумілих висловлювань, неоднозначності; бути лаконічним та організованим.

Саме останню максиму правоохоронці часто порушують під час спілкування з громадянами та представниками засобів масової інформації. Особливо ситуація погіршилася після введення карантинних обмежень, які вимушено перетворили поліцейських у своєрідний «буфер» між законодавцем, незадоволеним населенням і журналістами.

З метою уникнення неточності та неоднозначності висловлювання працівникам Національної поліції при спілкуванні з громадянами варто посилатися на відповідні нормативно-правові акти, укази та розпорядження, але брати до уваги соціальний статус, вік, національність

співрозмовника, а також комунікативну ситуацію. Саме вона визначає добір мовних одиниць, темп і тон мовлення.

Якщо посилається на законодавчу базу, яка прямо регулює взаємодію підрозділу Національної поліції та засобів масової інформації, то слід вказати на Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію». У статті 9 цього закону визначено, що поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості, забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку [2].

Норми спілкування поліцейських з населенням прописані в правилах етичної поведінки поліцейських, де чітко вказано, що «...незалежно від посади чи звання у відносинах із населенням поліцейській зобов'язаний: бути тактовним та доброзичливим; висловлювати вимоги чи зауваження, що стосуються особи, у ввічливій та переконливій формі; надати можливість особі висловити власну думку; до всіх потерпілих від злочинів або інших правопорушень проявляти повагу, охороняти їх безпеку та право на невтручання в особисте життя» [1].

У реальному житті мовці дуже часто порушують максими кооперації Г. Грайса: багато говорять; не обов'язково говорять те, що думають; відхиляються від теми розмови; їхнє мовлення буває нечітким й уривчастим. Професійне спілкування поліцейських децю регламентується нормативно-правовими актами. Проблемною залишається тільки манера висловлювання, яка є особистісною характеристикою і вимагає особливої уваги.

Література:

1. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: Наказ від 09.11.2016 № 1576-16 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text> (дата звернення: 07.11.2021 р.).
2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. С. 379.
3. Честнов И.Л. Перспективы постклассической коммуникативной теории / Коммуникативная теория права и современные проблемы юриспруденции: к 60-летию А.В. Полякова: коллективная монография: в 2 т. Т. 1. Коммуникативная теория права в исследованиях отечественных и зарубежных ученых / под ред. М.В. Антонова, И.Л. Честнова. Санкт-Петербург : ООО Издательский Дом «Алеф-Пресс», 2014. С. 20–32.
4. Grice H. Logic and Conversation. *Syntax and Semantics*, Vol. 3, Speech Acts, ed. by Peter Cole and Jerry L. Morgan. New York: Academic Press, 1975. Pp. 41–58.